

BURENBRIEF

JUNI 2021

Van de redactie.

NL-doet

De koninkrijks-brede vrijwilligersdagen **NL-doet** waren dit jaar verschoven van maart naar eind mei.

Te Kostvliet betekende dit: aan de slag gaan met verbetering van een eerdere wandelroute, die al enige jaren geleden was uitgezet rond Kostvliet. De bewegwijzering is vernieuwd en verbeterd, mede naar aanleiding van suggesties uit 'wandelkringen'.

De organisatie van deze NL-doet-actie nam Ver. de Hamerlanden op zich. Zie p. 5.

NL-doet stond te Kostvliet dit jaar in het kader van de verbeterde Hamerlandenroute. Het ging daarbij om het plaatsen van nieuwe palen met ook nieuwe route-aanduidingen. De NL-doeners v.l.n.r.: Ariën Doijer, Jan Kraak, Johan Inpijn (achterhoofd-opname), Marjan Doijer, Grietinus Plat, Matthijs Harders (nek-aanzicht), Ben Verburg, Hans Haerkens, Lucas Venema.

Omtovering oftewel update

Het bestaande 'Wandelpad de Hamerlanden' heeft een *update* gekregen.

Verderop in deze Burenbrief leest u welke organisaties zich daartoe hebben ingezet. Het doel van de herinrichting is, wat meer te bieden aan bewoners en passanten, dan slechts een route-aanduiding.

Dat houdt in het aanbieden van nadere info over landschaps-elementen als es, Ravijn, voormalige spoorbaan en Landgoed de Semslanden. Aldus is de route voorzien van Info-panelen plus een app met verhalen.

Als naam koos men: **Hamerlandenroute**. Reden: centraal in het wandelcircuit ligt van oudsher de Hameresch en op die es liggen pal tegen Kostvliet aan: de Hamerackers. Bovendien refereerde het aan het eerdere wandelpad en de vereniging van die naam.

Het Zandgat te Kostvliet maakt nu deel uit van de wandelroute.

Het blijkt inmiddels een attractiepunt-met-stip te zijn.

Wandelaars van elders spreken hun verrassing uit over 'hun ontdekking' van dit paradijs.

De terugkeer van de akkervarkens ter bestrijding van ongunstige woekeringen draagt ongetwijfeld bij aan de 'attractie-coëfficiënt.'

Zaterdag 5 juni 2021 opende wethouder Henk Heijerman de nieuwe Route. Hij deed dit middels onthulling van het eerste informatiepaneel bij een der startpunten. Dat wil zeggen bij de parkeerplaats van de Semslanden.

Een dergelijke start is ook mogelijk vanaf De Wiemel.

Een geducht ritueel van toespraken ging daaraan vooraf. De loftuitingen van een reeks van sprekers buitelden via de luidsprekers over de verzamelde toehoorders, die Corona-halve een beperkt aantal telden.

Zie verder op pagina 6.

Meer partijen project

Het initiatief tot de route lag bij Ver. de Hamerlanden, daarnaast participeerden meer partijen in het project. De vertegenwoordigers daarvan belichtten in hun toespraken steeds een ander aspect: het proces van totstandkoming, het landgoedkarakter van de golfbaan, de historische landschapsvorming, de ondersteuning door Gemeente Aa en Hunze.

Beleving van het Hondsruggebied was de kreet van het ogenblik.

En toen...met zijn allen in groepjes op pad met de app in de hand.

Rond 14:00 u afsluiting met hapjes/drankjes door Brasserie de Semslanden.

Nationale Dorpenfestival

Op 1 juli is Aa en Hunze gastgemeente voor het Nationale Dorpenfestival.

Online voor alle Nederlanders te volgen. Er zal worden gesproken met nationale en regionale sprekers over klimaat; leefbaarheid; natuur, landbouw & water; lokale economie en bestuur & samenleving. Schakel met een simpele muisklik tussen talkshows, dorpsgesprekken, lessen op school of een lofdicht. Bekijk het via www.dorpenfestival.nl. **En meld je aan.**

Vereniging de Hamerlanden is gevraagd een introductie te verzorgen bij het thema bestuur en samenleving, dat van 10.00 uur - 10.45 uur besproken zal worden met o.a. Jetta Klijnsma (Commissaris van de Koning).

JICHT EN GEJUICH

Krant en tv juichten over de pracht van de Hamerlandenroute. Tientallen wandelaars volgden het pad en jubelden mee. Verrukt is men van de afwisseling van es, bebossing, reliëf. Unesco Geopark de Hondsrug heeft de route de kwalificatie 'Hotspot' verleend.

Men spreekt van:

Een wandelgebied van on-Nederlandse allure openbaart zich voor een breder publiek met prachtige zichtlijnen vanaf Hondsrug, over es, beekdal en Hunze.

Vergelijk dit met de kijk van een drietal wandelaars rond 1840.

Deze heren vonden het landschap ronduit desolaat. Lees wat zij schreven.

Vrouwelijke angst en vreeze

Ze naderden op een dag Gasselte en bereikten:

'...een dorre en doodsche zandzee, allerakeligst van een rei naakte duinen en belten doorsneden en ingesloten. 't Is hier zoo bar en ongezellig, dat er een groote mate van kloekmoedigheid toe behoort, om niet van vrouwelijke angst en vreeze aan elk zijner hoofdhairen een glinsterende zweetdruppel te zien hangen.

..Gasselte heeft veel in en aan zich wat volkomen met die kale, akelige vlakke overeenstemt.'

Waggelende gebindten

Toen het angstzweet wat opgedroogd was, sukkelden ze bij Lutkenend Gasselte binnen en stelden dat het:

'Prijkelijk is', dat de Gasselers veldflinten tot een effen straat samengevoegd hebben. Okay, maar dan:

'Weinig meer evenwel dan deze straat, is hier te vinden, wat opmerking verdient. De woningen laten 't duidelijk genoeg zien, dat zich hier geen millionairs noch kapitalisten ophouden. Gebroken ruiten, onthengselde slagvensters, verflooze deuren, bouwvallige schoorsteenen, halfingezonken muurhoeken, gearsten steen-voegen, waggelende gebindten, doorluchtige daken...'

IN 'T GROOTENEND
WONEN DE GASSELTER
GROOTEN, DE DIKNAKKEN.

Je meent Stevie Wonder te horen lamenteren over: *Village Ghattoland*. Verder dan maar:

'Wij haasten ons dus dit toneel van armoede en soberheid te verlaten...'

Ze vervolgden hun weg en zien een ander deel van het dorp.

'In 't Grootenend wonen de Gasselter grooten, de diknakken, die 's zomers in everlasting jasjes spanseren, en 's winters in plankdikke bolvangs..

De huizen hier getuigen allezins van wereldsche welvaart...Waarlijk, in dit gedeelte is Gasselte geen lelijk dorp.

En hiermeê is ook alles van Gasselte gezegd, wat er van valt te zeggen.'

Drie heren, met jicht, deden verslag van hun voettocht door Drenthe.

Maar ja..

De mannen verlieten het dorp en bewogen zich voort richting Assen en hadden het over:

'...die onzalige woeste vlakke, die Gasselte van Rolde scheidt. Rampzaliger weg, dan die van

Gasselte naar Rolde voert, mag wel nergens ter wereld worden gevonden.'

Daarop gingen ze tekeer met een horrortypering van ons hele gebied.

Maar ja, ze hadden nog niet de app van de Hamerlandenroute op zak.

Bron:

Van der Scheer, Boom en Lesturgeon. **Drenthe door drie podagrissen**. 1842

De drie schrijvers leden aan voetjicht (*podagra*) en hadden genezing gezocht te Bad Bentheim met zijn 'heilzame wateren'.

Bericht voor Carnavalsvereniging 't Meulndobbegie, Gasselte

Hooggeëerde Prins en Adjudant,

In het boek: Drenthe door drie podagrissen, 1842 (zie voorgaande pagina) lezen we onder het item Gasselte iets over rituelen. Mogelijk ligt hier voor uwe hoogheden een inspiratiebron ter navolging; opdat ook deze zeden en gewoonten niet vergeten worden en behouden blijven voor toekomstige generaties. Uwe dienstwillige,
Redacteur

Ook ten aanzien van zeden en gewoonten valt hier weinig op te merken. Of 't mogt wezen, dat de Gasselters den naam hebben van wat meer geneigd te zijn tot feestvieren, dan wel andere Drenthenaren, zoodat de *groeven* er langer duren en de *wasschoppen* tot laat in den nacht, ja tot den tweeden en derden dag daaraanvolgende gerekt worden. Die napret van een bruiloft heet men *eijerdörschen* (*). Al wie aan 't jonggehuwde paar is vermaagschapt, wordt door de *wasschopsgasten* met een bezoek vereerd. De vrolijke troep, die door 't aanspreken der rozijnen-brandewijnskom al gaande weg lustiger en darteler wordt, trekt van huis tot huis, en wil zich ook wel eens in hooi- of strooschuur vertoonen, om nasporingen in de hoedernesten te doen. Vandaar dat zulke nabruiloften den regten naam van *eijerdörschen* voeren.

Uit: Drenthe door drie podagrissen, 1842)

Groeve, 1. Begravenis die gepaard ging met een overvloedige maaltijd.

2. die maaltijd zelf.

Wasschop, 1. Kraamvisite ('s morgens koffie, 's middags rauwe erwten met rozijnen en stokvis.)

2. Bruiloft

Zie: Drents woordenboek
(H. Haddingh en B.Veenstra.)

Hoedernesten nasporingen soort van Brommers kieke?

Citaat uit bovenstaande:

De vrolijke troep, die ... gaande weg lustiger en darteler wordt, ... wil zich ook wel eens in hooi -of strooschuur vertonen, om nasporingen in de hoedernesten te doen.

Brommers kieke is in het Nedersaksisch taalgebied een smoes van geliefden om zich terug te trekken, oorspronkelijk in de bromfietsenstalling, in de hoop dat er iets gaat gebeuren.

Gevonden op www.encyclo.nl/lokaal/10947 en Wikipedia.

**Vliedschaamte
of kwestie van
auto's kieke?**

Colofon

Doel van de Burenbrief is de onderlinge informatie en communicatie te bevorderen tussen buurtgenoten. De redactie probeert *onafhankelijk* te zijn van clubs, stichtingen, verenigingen en overheden.

Delen van de Burenbrief heeft de redactie gereserveerd voor mededelingen van Ver. de Hamerlanden, vallend onder verantwoordelijkheid van het verenigingsbestuur. (Groene steunkleur) plus verenigingslogo

De redactie beschikt graag over uw e-mailadres, dan bent u verzekerd van verdere - gratis - toezending.
Redactieadres:

E: andringaton@gmail.com

Kostvliet 41, 9462 TP Gasselte

NL-doet

Deze keer op 29 mei 2021

Werkzaamheden: Uitzetten nieuwe wandelroute

Een team van sterke kerels verzamelde zich die zaterdag om negen uur bij de Semslanden.

De klus omvatte:

- **Oude palen verwijderen.**
Groep: Matthijs Harders, Jan Kraak en Ariën Doijer
- **Gaten boren en nieuwe palen plaatsen.**
Groep: Johan Inpijn, Hans Haerkens, Grietinus Plat
- **Nieuwe bordjes bevestigen.**
Groep: Lucas Venema en Ben Verburg

De klus duurde tot ver voorbij het middaguur.

De combinatie weer (uitstekend) en prachtwandeling (6,4 km) maakte het geenszins tot een strafexcercitie. Daarbij verzorgde Marjan Doijer de catering voor, tijdens en aan het slot van de werkzaamheden.

VERENIGING
DE HAMERLANDEN

De golfclub bood een golfkar aan voor vervoer van mens en materiaal

FEESTELIJKE OPENING

Foto: Auniek K.E. Klijnstra

Hans Haerkens,
Ver. de Hamerlanden

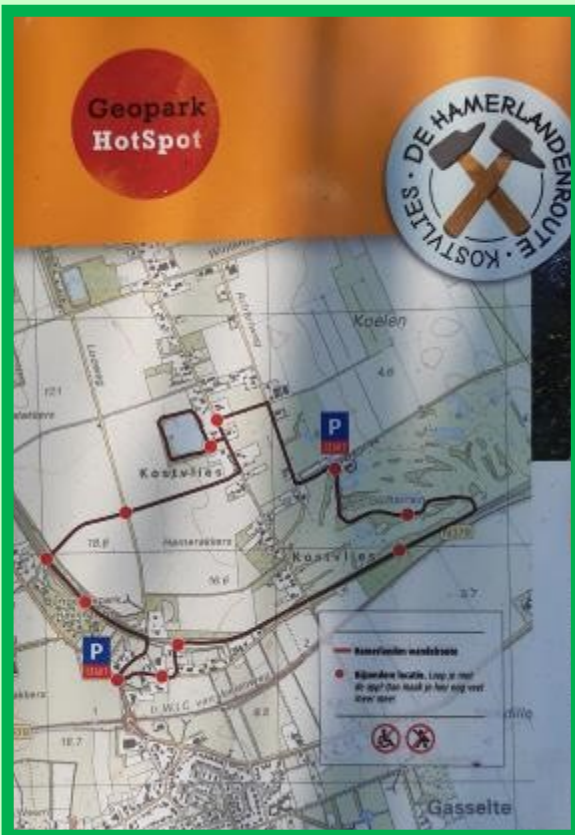
Cathrien Posthumus,
Geopark de Hondsrug

SPREKERS BIJ DE OPENING

Christophe de Jongh, voorz.
Vrienden van de Semslanden

Henk Heijerman,
Wethouder Gem. Aa en Hunze

HAMERLANDENROUTE

Op zaterdag 5 juni 2021 opende wethouder Henk Heijerman een nieuwe wandelroute.

Het is een upgrade van het al bestaande Wandelpad De Hamerlanden.

De nieuwe route is een enigszins ingekorte versie, maar toch nog 6,3 km lang.

Nieuw is de bewegwijzering en de ondersteuning met een app. Deze app is te downloaden op mobiele telefoons. Al wandelende verschijnt bij verschillende kaartpunten informatie over landschappelijke bijzonderheden.

Meerdere partijen werkten samen om de wandelroute te vervolmaken:

Ver. de Hamerlanden, Stichting Het Drentse Landschap, Geopark de Hondsrug, Vrienden van de Semslanden, met ondersteuning van Brasserie De Semslanden en Brasserie De Wiemel.

AFSCHEID BEN VERBURG ALS BESTUURSLID

Op 5 juni 2021 trad Ben Verburg terug als bestuurder van Vereniging de Hamerlanden.

Zijn verdiensten voor de vereniging zijn buitengewoon groot.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering op 26 augustus zal gepaste aandacht worden besteed aan zijn bestuursperiode.

Hans Haerkens, voorzitter

HAMERLANDENROUTE 2.0 BEKROOND

De Hamerlandenroute 2.0 heeft van De Hondsrug UNESCO global geopark de kwalificatie van 'hotspot' gekregen.

Vereniging de Hamerlanden is uitermate verheugd met deze waardering.

Een wandelgebied van on-Nederlandse allure openbaart zich voor een breder publiek met prachtige zichtlijnen vanaf de Hondsrug over de es naar het beekdal en de Hunze. In de tussentijd wordt 18 meter hoogteverschil over een traject van 6.3 km overbrugd.

Nergens beleef je de Hondsrug sterker tussen Coevorden en Groningen.

Agenda

26 augustus Algemene Ledenvergadering

25 september Burendag

6 november Natuurwerkdag

BANKWERK door Beheercommissie Zandgat

Marjan Doijer / Ton Andringa

'Wat een topstuk, deze picknickbank.'

Ik zag het buitenmeubel staan te pronken, toen ik op tegenbezoek was bij het nieuwe Natuurparkje Alinghoek te Drouwen.

Zoiets zouden we ook moeten hebben bij ons Zandgat, dacht ik. De beheercommissie was na het bestuderen van mijn foto's vlot gewonnen voor het idee. Een bezoek aan de leverancier, Houtzagerij Meijer in Nieuw Buinen, leidde tot een bestelling.

Die omvatte behalve een picknickbank, ook nog een paar zitbanken in dezelfde stijl: robuust en ambachtelijk van karakter, goed passend in ons 'natuurgebied met waterpartij', zoals een makelaar het ooit omschreef.

We hadden uit onze gelederen een man of vier opgetrommeld om een handje toe te steken bij de aflevering. Er was geen tillen aan: de verzamelde spierballen schoten tekort. De bezorger had dit wel voorzien; zijn aanhanger was uitgerust met een kraan: 'Hôl jullie de handen maar in de zak. Ik red mie dr wel mit.' Beetje bijsturen naar de definitieve plaats, mocht wel. Eenmaal op zijn plek: geen beweging meer in te krijgen.

Geen beweging in te krijgen

De Beheercommissie neemt bank in gebruik op definitieve plaats nabij toegangshek.

Plaatsing van de andere banken

Een van de losse banken hebben we aan het water bij het strandje gezet.

Een tweede staat inmiddels aan het einde van het schelpenpad en de derde krijgt een plaats onderaan de stenen trap op het terrasje aan het water.

Het hout is van de Douglasspar. Dit naaldhout is sterk en duurzaam. Inmiddels hebben de banken meer dan 10 liter olie geconsumeerd.

NOG MEER HOUT in opdracht van de Beheercommissie

Marjan Doijer

BEWEEGTUIN

De Beheercommissie van Het Zandgat heeft in eerdere publicaties de komst van een beweegtuin aangekondigd.

Onlangs heeft de commissie definitief besloten tot aanschaf en plaatsing van diverse toestellen. Ze zijn in een onderling overeenkomstige stijl uitgevoerd en gemaakt van Robinia-hout.

Een informatiebord met o.a. een QR-code leidt de gebruiker naar een site met uitleg over de mogelijkheden.

Hieronder foto's van voorbeelden, genomen op andere locaties.

Springbokparcours

Entertoestel

Onder-/overttoestel voor rekken en strekken

Bokspringen/slalompalen

Buikspiertoestel

Evenwichtsbalk

ANDERE OBJECTEN

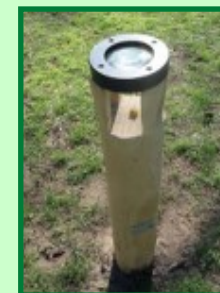
- Stammentrap. Er gaat in de noordoosthoek van de plas een trap naar een terrasje aan het water. De grindtegels gaan we vervangen door stammen.

- Vergrootglas. Bij het insectenhotel komt een paal met vergrootglas om allerlei beestjes nader te bestuderen.

- Klimtoren. In de zuidwesthoek zal een klimtoren (1,5 m.) verrijzen met uitzicht op het water.

Stammen ter vervanging van grindtegels

Vergrootglas

Klimtoren

Gespecialiseerd bedrijf *Sicuro Speeltoestellen* doet de levering en plaatsing. Levertijd enkele maanden. Hopelijk op tijd voor ingebruikname op **Burendag 25 september**, want dan gaan we de Jeu de boules baan aanleggen.

MEDEDELING GROENPLOEG

De bosstrook over de spoordijk tussen Grensweg en Hunze is t.b.v. **ecologische houtkap** sinds enige jaren in handen van de Ver. de Hamerlanden in overleg met Landschapsbeheer Drenthe.

Landschapsbeheer Drenthe heeft opdracht gegeven aan Dolmans Landscape Beilen om 2 maal per jaar te maaien.

Op 22 en 23 juni heeft de maai ploeg een pad van 2 meter breed gemaaid voor betere toegankelijkheid voor voetgangers en fietsers.

In het najaar zullen de maaiers een strook van 4 meter breed vrijmaken van gras en alle braamstruiken. Afvoer van al het maaisel vindt ook plaats in het najaar.

Werken aan een ideaal

In al heel wat afleveringen van de Burenbrief voorzag Leah Groeneweg ons van een 'wildpluk'- recept. Achter die recepten-verstrekking schuilt het bedrijf 'In het Wilde Weg' aan de Gieterweg.

De buurt zou daar wel meer over willen weten en Leah vertelt het ons graag.

Hoe kwamen jullie op het idee om In het Wilde Weg te beginnen?

- Vóórdat Tim en ik elkaar leerden kennen, waren wij elk afzonderlijk al bezig met een eigen bedrijf. Tim onder de naam **In Het Wilde Weg** en ik onder de naam **Bloemenpad**.

Bij een gezellig kampvuurtje sloegen de vonken over. Zowel privé als zakelijk bleek er een heel goede klik en al gauw besloten wij onder één naam verder te gaan. 'In Het Wilde Weg' in zijn nieuwe vorm was geboren.

Wij organiseren natuurbelevings-activiteiten, kanotochten, wildplukexcursies, kookworkshops en jaaropleidingen. Eetbare wilde planten, gezonde voeding en het kampvuur staan hierbij centraal.

Waarmee wil In Het Wilde Weg zich laten kennen naar buiten toe?

- Steeds meer mensen zijn zich ervan bewust dat de mens een omslag moet maken in de wijze waarop wij met de aarde omgaan. En gelukkig zie je ook steeds meer groene en gezonde initiatieven ontstaan, om zich bijvoorbeeld in te zetten voor natuurbehoud, duurzaamheid en gezondheid. Ook In Het Wilde Weg wil aan deze omslag bijdragen door bewustmaking dat alles met elkaar verbonden is. Wat we eten heeft invloed op onze gezondheid én op het welzijn van de aarde.

Het unieke van 'In Het Wilde Weg' is volgens ons beiden dat de stap naar een mooiere wereld letterlijk aan je voeten ligt.

Besef: eetbare planten staan om de hoek.

Als je beseft hoeveel eetbare en gezonde planten er gelijk om de hoek staan, wil je vanzelf beter voor jouw omgeving zorgen. Dat is onze grootste drijfveer: met zijn allen een betere wereld creëren.

Welke positieve, welke negatieve ervaringen hebben jullie ondervonden?

- Onze samenwerking bleek een gouden greep. Het kampvuur en de natuurverhalen van Tim combineren prachtig met mijn kennis van eetbare planten. De jaaropleiding die daar uit voortkwam bleek gelijk een groot succes.

Schokkend om te zien is hoe op vaak brute wijze achteloos met de natuur wordt omgegaan. Ook op kleine schaal. Blikjes worden zonder pardon in de berm gegooid, vermorzeld door de grasmaaier en versplinterd tot gevaar voor de dierenwereld.

Hoe goed is het dan om te lezen dat in een buurt wandelaars en hardlopers tijdens de tocht het zwerfvuil oprapen. Niet blijven mopperen maar zelf het heft in handen nemen. Van cursisten horen we dat het (on)kruid ineens van harte welkom is in de tuin: hondsdrif is zo lekker en de zevenblad-bloemen smaakvol. Mooi laten groeien en bloeien: goed voor de mens en goed voor de insecten want die snoepen ondertussen mee van de rijkelijke nectar.

Goed initiatief: al lopende zwerfvuil oprapen.

Leah Groeneweg
Geboren in Naarden.

Woonde in Gelderland, Friesland, Drenthe en op haar twaalfde in Rotterdam. Vanaf 2014 definitief in Drenthe. Opleiding: Culturele antropologie

Werkte in ZMLK-onderwijs met verstandelijk gehandicapte autistische kinderen.

Leah houdt van de natuur en gezond en lekker eten en geeft met liefde les over eetbare wilde planten en kruiden. Als jong meisje nam haar moeder haar mee in de wereld van gezonde voeding en wilde kruiden. Zo leerde ze brandnetels, madeliefjes en viooltjes eten. Haar vader ging met haar op struintocht door de weilanden en zo werden de eerste zaadjes geplant voor de wildplukster in de dop.

Tim Horneman

Geboren in Groningen.

Opleiding: Middelb. landbouwschool en MBO Agogisch werk
Werkte in de zorg als begeleider bij mensen met een verstandelijke beperking en gedragsproblemen.

Startte al tijdens zijn werkkring 'In het Wilde Weg' en was gids natuurbeleving.

Tim was al sinds zijn jonge jaren het liefst buiten.

Nog steeds is zijn belangstelling voor vogels, vissen en zoogdieren en planten uitermate groot.

Het heeft uiteindelijk zijn beroepskeuze bepaald; hij is nu fulltime natuurbelevingsgids en kampvuurkok.

De kano is zijn favoriete vervoermiddel. En als het varen gedaan is, zit hij het liefst in goed gezelschap bij het kampvuur te genieten van eerlijk eten.

ZANDVOORT IN HET VEEN

Hoezo Gieterzandvoort en Eexterzandvoort?

In Wales stond ik ooit aan de oever een beekje. Ik had er een jaar eerder in de buurt gekampeerd en meende me te herinneren, dat er op die plek toen een kleine brug lag. Zo eentje opgemetseld met keien. 'No sir,' zei een passerende Welshman, 'here has always been a ford. Have a nice day.'

Wat krijgen we nou? Duidelijk was dat hij *ford* zei en niet *fort*. Mijn vakantie-woordenboek schoot tekort. Thuisgekomen vond ik het: het ging om een 'voorde'. Ook bij ons is het de benaming voor een ondiepe, doorwaadbare overgang door een rivier, beek of andere zompigheid, zoals een moeras.

Van Wales tot Polen

En hupsakee, toen ontrolde zich een reeks: Hereford, Bedford, Oxford, Stratford. De Noordzee over: Vilvoorde, Lichtenvoorde, Bredevoort, Amersfoort, Coevorden. De grens gepasseerd: Schweinfurt, Erfurt, Stassfurt tot aan Polen toe, Frankfurt am Oder.

In oorsprong steeds dezelfde betekenis. Logisch ook dat in de Middeleeuwen nederzettingen ontstonden, daar waar handelslieden te voet, met paard of voertuigen een waterweg konden oversteken.

Oostermoer

Zo ook in het Oostermoer. De foto hierboven geeft een beeld van het Bourtangermoeras, waartoe het Oostermoer behoorde. Gedurende de duizenden jaren dat het hoogveen zich vormde, was het een spons: de veenmassa bestaat soms voor 80% uit water.

Moeilijk toegankelijk gebied dus.

Waarom zou je er in willen? Nou, om de turf.

Even info voor wie opgegroeid is met senseo en HR-ketels: turf heeft ons honderden jaren van brandstof voorzien om ons mee te verwarmen en om op te koken.

Moeilijk toegankelijk gebied

Tangen

Vanaf de 13de eeuw begonnen kloosterlingen uit Aduard en later ook boeren in de natte boel turf te steken. Gelukkig waren er tangen (zandruggen). Een zo'n tang liep vanaf het Zuidlaardermeer naar de venen van Exloo. Het verloop ervan is aan de hand van meerdere dorpen te volgen. Gasselternijveen ligt bijvoorbeeld op die rug.

Elders in het veen moest je het hebben van plekken waar de veenlaag dun was. Zo'n doorwaadbare plek op zandondergrond noemde men toen (en nu nog) een **voorde**. Vandaar Gieter- en Eexterzandvoort.

Voorde in het Mantingerveld

Drecht of voorde

Nu dit: elders in Nederland vinden we drechtsteden. Zie Dordrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Woensdrecht, Katendrecht.

Drecht is ook oorspronkelijk zo'n doorwaadbare plek. Wat is het verschil met voorde?

Een voorde heeft een zandondergrond en een drecht een (rivier)klei-bodem.

Voorde is oorspronkelijk Saksisch *voirt*, *furt*. Drecht komt van *trajectum* en dat is Latijn. De Romeinen hebben zich bij ons niet of nauwelijks noordelijker begeven dan de grote rivieren. *Traject* vind je ook terug in Utrecht, Maastricht en Tricht. Klei of geen klei.

Info voor wie met iPads is opgegroeid: Romeinen woonden van circa 60 v Chr. tot 400 na Chr. in ons land; ze spraken Latijn, een dooie taal met nu nog wat overgebleven restjes.

Kortom: klei noch zand hebben er mee van doen. Het gaat om zo droogvoets mogelijk over te steken. Het beste bleek een brug te bouwen, desnoods van opgemetselde keien.